

Een Rus op zolder

Aart Smit

In 'Anser', een vier maal per jaar verschijnend periodiek van de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe, is er een rubriek waarin terugmeldingen van in de regio geringde en/of geringd gevonden vogels worden vermeld. Dat zijn mededelingen in een notedop, want dikwijls staat het geboorte- en overlijdensbericht in één regeltje. Soms wordt er iets meer bekend over de geschiedenis van het geringde beest en daarover nu gaat het volgende verhaal.

Voor het begin moeten wij terug naar het vroege voorjaar of, zo u wilt, de late winter van 1986. Ons land was op die derde maart nog in een ijzige greep gevangen. Bij het Wolderwijd, letterlijk en figuurlijk onder de rook van Harderwijk gelegen, waar nog een stroompje open water was, werd een IJsvogel gesignaleerd. De heer en mevrouw Kneqtering gingen ernaar op zoek, maar troffen in plaats daarvan twee Roerdompen aan. Beide exemplaren waren totaal uitgehongerd, tot op het bot vermaerd en zó verzwakt dat zij niet meer konden staan en vliegen. De vogels gingen mee naar hun huis en kregen een plaatsje op zolder.

Voedselgegevens

Roerdompen zijn van nature al schuwe vogels. Dat maakt de verzorging er niet gemakkelijker op. Het grootste, mannelijke, exemplaar woog op die eerste dag 760 gram (nog geen pak suiker!) en het kleinere wijfje haalde net 635 gram. Omdat ze niet in staat waren zelf voedsel tot zich te nemen werden ze de eerste dagen kunstmatig gevoed. Na overleg met de dierenarts werd glucose met een beetje zout via een catheter tot in de maag gebracht. Dat werd later gewijzigd in een oplossing van gemalen vis, aangevuld met een vitaminestoot (AD 3E rood). Op de vierde dag van hun gedwongen verblijf konden de vogels weer staan en werd hun een brij aangeboden van gemalen eendagskuikens. Omdat zij dit voedsel na een dag weigerden werd besloten over te gaan tot het verstrekken van vis.

Van de Landbouwhogeschool te Wageningen werd levende zoetwatervis, bestaande uit kleine karpertjes, verkregen. Die werden wekelijks in grote plastic zakken opgehaald. Plaatselijk kon het assortiment worden aangevuld met kleine voorns. Deze voorraad werd in goede conditie gehouden in teilen, voorzien van luchtpompen en verwarming. De eerste dagen waarop de vogels zelf konden eten werden zes visjes ieder per dag aangeboden tot, later in de periode, een dagelijks rantsoen van twaalf per vogel. Dat noopte tot meer retourritjes naar Wageningen. De vogels kwamen zienderogen op krachten (figuur 1).

Gastverblijf

De Roerdompen kregen een eigen verblijf. Op de zolder werd een groot hok getimmerd. Een vel plastic op de vloer, belegd met kranten om de uitwerpselen op te vangen en daarop weer een bos stro. In de hoeken werden bossen riet neergezet waarachter de vogels zich zonodig konden terugtrekken. De dieren werden zo veel mogelijk met rust gelaten. Hun doen en laten kon via een op de zoldertrap aangebracht spionnetje worden geobserveerd en de noodzakelijke bezoeken beperkten zich tot het twee maal daags aanbieden van voedsel en het schoonmaken van hun verblijf. Dan namen de Roerdompen, net zoals in hun natuurlijke omgeving, achter hun bosje riet de paalstand aan.

Aanvankelijk zaten beide vogels bij elkaar en kreeg ieder een bak met visjes. Toen via het spionnetje werd gezien dat het mannetje het vrouwtje verjoeg en ook haar rantsoen verorberde, werd de ruimte door een schot verdeeld, zodat elk een eigen appartement kreeg. De visjes werden door hen één voor één uit de bak gehaald en na het eten gingen de vogels 'voeten wassen' in hun privé bassin. Naarmate de Roerdompen op krachten kwamen, nam ook hun agressiviteit toe. Het benaderen van de patiënten kon nu alleen geschieden met een masker op, omdat ze de neiging hadden naar de ogen van hun verzorgers te pikken.

Het werd de hoogste tijd de dieren weer aan de natuur terug te geven. Van de Ringcentrale werd na enige aarzeling toestemming verkregen de vogels te ringen. In het algemeen is men er daar niet voor vogels die ziek, gewond of in gevan-

maat, gewicht	mannetje	vrouwtje
linkervleugellengte (mm)	350	320
snavelengte (mm)	70	67
loopbeenlengte (mm)	102	77

datum	gewicht	gewicht
4 maart 1986	760 gram	635 gram
15 maart 1986	990 gram	750 gram
22 maart 1986	1450 gram	1015 gram
29 maart 1986	schaal niet toereikend.	1350 gram

Figuur 1.

genschap zijn geweest, een pootring mee te geven omdat het, wetenschappelijk gezien, een beeld kan geven dat afwijkt van het normale gedrag. Aan de andere kant wil de verzorger die zo veel tijd, moeite en kosten spendeert, graag weten hoe de levenskansen van het weer in vrijheid gestelde beest zijn.

Op 29 maart 1986 werden de Roerdompen naar het Harderbroek gebracht, een natuurreserveatje van Staatsbosbeheer in die omgeving. Het mannetje koos als eerste, na wat onzeker ge-

Binnen de periode van één maand verdubbelde deze mannetjes Roerdomp van gewicht en werd ruim een jaar later in de USSR teruggevonden. Foto: mevrouw C.Th.H. Knegtering.

In hun verblijf werden bossen Riet neergezet waarachter de vogels zich zonnig konden terugtrekken. Foto: mevrouw C.Th.H. Knegtering.

drag, het luchtruim. Het wijfje volgde even later door zichzelf als het ware recht omhoog te lanceren. De grote vraag was natuurlijk of er nog iets van hen zou worden vernomen.

Terugmelding

Op 21 maart 1990 dwarrelde een terugmelding van de mannelijke Roerdomp op de gangmat. Het beest was op 25 april 1987 dood aangetroffen in Drogobych & Lvov nabij Gorodok op coördinaat 49°45'N., 23°42'O. in de Europese Sovjet-Unie. Een hemelsbrede afstand van 1295 km. Behalve een illustratie hoe lang het, ondanks de perestrojka, duurt eer zulk een terugmelding uit Rusland binnenkomt brengt het ook andere feiten aan het licht.

Ten eerste blijkt het toch wel zin te hebben zieke vogels op een zorgvuldige manier te begeleiden voor hun terugkeer in de natuur. Ook kan worden aangenomen dat deze Roerdomp naar zijn geboorteplek terugvloog en dat betekent dat er onder de Nederlandse Roerdompen heel goed buitenlandse wintergasten kunnen verkeren. Blijft de vraag of het - helaas dood gevonden exemplaar - de winter van 1986/1987 in Rusland had doorgebracht of alweer een retourreis achter de rug had. Hoewel dit schrijverijtje uitvoeriger is dan een éénregelige terugmelding, worden daarmee niet alle vragen beantwoord.

Ten slotte petje af voor de familie Knegtering, die kosten noch moeite spaarde om hun dierverplegende taak zonder CAO uit te voeren. Wie kan het hun nazeggen een Rus op zolder te hebben gehuisvest?

■ Aart Smit, Lugtenbergweg 38, 8071 XH Nunspeet.

Zie ook 'Anser', nummer 2, mei 1990, bladzijden 5-6.